

„Soča“ izhaja vsak petek in velja za pošto prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto . . . . . f. 1.50
Pol leta . . . . . „ 0.75
Četvrt leta . . . . . „ 0.37

Pri oznanilih in prav tako pri „political“ se plačuje za navadno tiskopisno vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 „
6 „ „ „ 3 „

Za večje črke po prostoru.

SOČA

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici v tobakarnici v gosposki ulici blizu „treh kron“, in na starem trgu. — V Trstu v tobakarnici „Via della caserma 3“.

Dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredništvu „Soče“ v Gorici v Hilarijanski tiskarni, naročnina pa opravništvu „Soče“ na Koreniji v Stica — vi hiši št. 10 II. nadstr.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina zniža, ako se oglase pri uredništvu.

Minister Conrad in pa srednje šole na Goriškem.

Znano je, da je bilo politično društvo „Sloga“ vložilo 3. jun. 1880 prošnjo do dež. zbora goriškega za preustrojitev obeh srednjih šol v goriškem mestu na narodni podlogi. To prošnjo je pretresoval pravni odsek dež. zbora, in v 6. seji 30. junija 1880 poročal je dr. Deperis v imenu istega pravnega odseka tako-le: „Visoki zbor! Politično društvo „Sloga“ prosi s svojo vlogo, naj blagovoli v. dež. zbor vse to učiniti, česar treba, da se srednji šoli v Gorici, to je viša realka in viša gimnazija preustrojiti tako-le: Viša realka in viša gimnazija razdeliti se v vstrične (vsposredne) razrede s slovenskim v enih, z laškim kot učnim jezikom v drugih razredih; nemščina se proglasi za obligatni predmet za Slovence in Lahe in se ima podučevati v vseh razredih laških in slovenskih na celi realki in gimnaziji.“

Kdor se hoče podučiti o razpravi v dež. zboru gleda na ta predmet, naj prebere št. 27. in 28. „Soče“ 1880, pa bo videl, da je pravni odsek bil bistveno proti prošnji „Sloge“, ker je zahteval samo obligatni poduk v slovenščini in italijanščini in po naj več še po en predmet v teh 2 jezikih, za vse drugo pa naj bi ostal poduk nemški, kakor doslej. Dr. Jos. Tonkli je temeljito zagovarjal in opravičeval terjatev, resp. prošnjo društva „Sloga“, in njegov predlog, da se prošnja „Sloge“ odstopi dež. odboru, z naročilom, da jo predloži in podpira pri v. ministerstvu za nauk in bogočastje, je tudi obveljal z večino glasov. Ali povedati nam je naravnost, da dež. zbor že je v svoji obravnavi sam pokopal vsako upanje gleda na ugodno ministersko odločbo.

Kaj je pomagalo, da so se slov. poslanci dr. Tonkli, Povše in Faganel krepko potegovali za nazore, v prošnji „Sloge“ izražene, ko so od nasprotne strani nekteri laški poslanci oporekali, češ, da ni praktična taka prošnja, in da čas ni ugoden za uslišanje! Kaj pomagajo dobro utrjene in zagovarjane prošnje, ko je imela vlada priliko sama opazovati, da so se ji upirali ne samo laški, ampak celo slovenski poslanci, n. pr. dr. Abram, ki je bil ud pravnega odseka in je zaradi iste oportunitati zagovarjal tudi v zboru sklep pravnega odseka, in ko je bil slov. poslanec g. Pagliaruzzi tako zgovoren optimist v odločilni seji, da je upanje izrazil, da mladina se popolnem izuri v narodnem jeziku, ako se samo en predmet podučuje poleg slovenščine v narodnem jeziku, Zato še enkrat: Dež. zbor je namero prošnje sam pokopal, in je moral vedeti, da je vsak nadaljnji trud na to stran brezuspešen.

V resnici došlo je dež. odboru goriškemu od trž. namestništva ta teden to-le od 16. jul. t. l. datovano naznanilo: „O sklepu, predloženem 13. avg. lanskega l. st. 2506, katerega je izvršil goriški dež. zbor v seji 30. jun. 1880 zaradi preustrojitve tamošnjih obeh drž. srednjih šol na narodni podlogi, je g. minister za nauk in bogočastje z v. razglasom od 28. jun. t. l. št. 1675 semkaj naznanil, da je možno gojiti materin jezik v oboru skupne naučne naloge tudi po sedanjem ustroji goriških srednjih šol, katerega večletna skušnjava odobruje, in da se ministru zatorej ni kazala sila, ozirati se na zahtevo, izraženo od dež. zbora zaradi vpeljevanja narodnega kot učnega jezika; da pa bodo šolske oblasti kolikor mogoče pospeševale nauk deželnih jezikov, gleda na to, da se drugi učni predmeti združeno podučujejo.“

G. naučni minister daje, kakor se vidi, dež. zboru goriškemu nauke in dokaze, kakor da bi on potrebe naše dežele bolje poznal nego domače polit. društvo „Sloga“, ki ima ude od vseh strani slov. goriških prebivalcev, in isti minister dokazuje slovenskim in po naravi sklepa tudi ital., tedaj prvim zastopnikom vse goriške dežele, da oni nekaj zahtevajo, česar ne potrebujejo, in da on njih potrebe bolje pozna, nego oni sami. Mi se spominjamo še dobro, da je isti naučni minister v drž. zboru trdil, da na Primorskem se mora slovanski živelj krepiti in podpirati. Mi moramo imeti čuden razum, da nikakor ne spoznamo krepčanja slovanske narodnosti, ako se dež.

odboru pošiljajo taki razglasi, kakor smo tukajšnjega najnovejšega preložili.

Minister Conrad ne pripoznava potreb naše dežele; njemu se je morda dozdevala zahteva dež. zbora goriškega, da je nekaj groznega (ungeheuerlich), kakor se je izrazil, da je „ungeheuerlich“ slišati o zabrambi, sprejemati visokega prestolo-naslednika s slovenskim nagovorom. O tem poslednjem dogodku se je hotel nauč. minister še le podučiti, in ne vemo, ali so ga že informovali zadostno; o terjatvi dež. zbora goriškega se pa je gotovo informoval drugod, ker je sledilo že dejanje, t. j. ker je došel zgornji odlok dež. odboru.

Nauč. minister se informuje tudi na Kranjskem, kedar Slovenci tam kaj zahtevajo; tam ga razni šolski sveti podučujejo o nepotrebnih potrebah kranjskih Slovencev. Ne motimo se, ako po tej analogiji sklepamo, da je tudi naš dež. š. svet enako podučil naučnega ministra o potrebi narodnih srednjih šol v Gorici. In ako pomislimo, da v istem dež. š. svetu med drugimi sedita dva vodja tukajšnjih srednjih šol, ki kot trda Nemca ne umeta nič slovenskega, in ki sta se gotova bolj ali manj tresla, da bi v drž. zboru naš poslanec min. Conrada poslednjič vendar pretresel; in ako pogledamo kdo je načelnik v dež. š. svetu, in kako ta predsednik pospešuje slovensko narodnost na Primorskem: potem se ni bilo treba dolgo informovati, da je min. Conrad poslal te dni našemu dež. odboru tukaj razgovarjano darilo, in nam se tudi iz tega vzroka ni čuditi o vselej tega razglasa!

Pomislimo še, da neka laška stranka rajša sama trpi, in vidi rajša po tuje osnovane šole tudi z a lastne otroke, nego da bi Slovincem privoščila enakopravnost in po tej naravnosti razvoj naše narodnosti, in da ista stranka ima gotovo zastopnike, ki se smejo oglašati s svojim vplivom tudi pri nauč. ministerstvu, potem lahko razvidimo kopico vzrokov in razlogov, ki so nauč. ministerstvo napotili do zadnjega razglasa in do puhle tolažbe, katero nam hoče dajati, češ, ida šolske oblasti bodo skrbele tudi za zadostni poduk v narodnem jeziku!

Kake šolske oblasti pa imajo Slovenci na Goriškem, da bi smeli upati poboljšanja vsaj v podučevanju enega samega predmeta, to je slovenskega jezika kot takega!

Kaj počenjajo iste oblasti? Dr. Tonkli je lani 30. jun. v dež. in letos tudi v drž. zboru rekel, da slovenska mladina mora zamaditi po eno leto več, predno pride na srednje šole, ker se mora posebe po 1 leto učiti v pripravljavnici nemškega jezika, ako hoče vstopiti v popolnem nemške srednje šole. To skrb so našemu zagovorniku šolske oblasti odvzele za prih. dež. zbor, ker, kakor nam pripovedujejo, na goriški vadnici v vseh razredih na vso moč otrokom ubijajo večidelj samo nemško slovnico! Otroci se bodo sposobili v 4 letih za vstop na gimnazijo brez pripravljavnice, ali znali pa tudi ne bodo ničesar drugega, in gorje staršem, ki otroke v goriško vadnico pošiljajo z namenom, da bi se tu potrebnih reči naučili za domače potrebe, ako jih ne mislijo dajati na srednje šole! Boljše, da otroci gredo na najslabšo občinsko šolo, pa se za dom več koristnega naučijo! Tako, tako skrbé šolske oblasti za slovenščino na zdolaj, kako še le na zgoraj!

Dež. in drž. poslanec dr. Jos. Tonkli pa bo imel lepo priliko zahvaliti se min. Konradu za tako lepo darilo, ko se povrne v drž. zbor. Zahvaliti se mu bo imel tem bolj, kolikor manj je upanja, da bi nauč. min. oziral se na njegov načrt, ki ga je ministerstvu izročil, da si je še pohlevniše osnovan. Ako je namreč nauč. minister prepričan, da na goriških srednjih šolah ni potreba preustrojitve na narodni podlogi, bo isti g. minister toliko dosleden, da ne bo dovolil narodne podloge tudi za spodnje razrede srednjih šol, kakor zares pohlevno dr. Tonkli zahteva v načrtu, ministerstvu letos izročencem.

Ministerski odlok je došel ravno za velike počitnice; vodja naših srednjih šol se oddahneto, ker drugače bi jim bile počitnice lase osivile. Slovenski srednješolski profesorji pa enake polajšbe ne potrebujejo; kaj ti, ti naj si belijo glave, svobodno jim! Slov.

profesorji naj se spominjajo, da je bila šolska doba na Primorskem za Slovence ugodnejša pod Giskro nego pod Taaffejem! Taka je! Poleg vsega tega nas hočejo pa še schulvereineri oerečevati in na led spravljati tudi ljudske učitelje! In kar se nam dovolj hudó ne godi, še domači drugače narodni ljudje zabredejo, in se dajo zapeljati ne samo občine, ampak celo drugače narodni, pa nerodni učitelji, kakor se je to zgodilo v Ljubljani po današnjem poročilu.

Narod slovenski! trdijo, da spiš po Goriškem: glej, koliko dela to še čaka! Vstani, vstani, in ovedi se, da se varaš, ako misliš, da marajo hoditi tvoji najbližji sosedje s teboj v boj za narodne pravice, katerih za en del tudi oni nimajo! Narod, ne varaj se, vstani in pa ne obupaj!

Dopis.

Od beneške meje, 18. julija. (Izv. dop.) Od vseh strani je zatiran in preganjan naš narod: na severji so Nemci, na jugu so moramo pa z laškim elementom boriti za obstanek. Čestokrat imeli smo priliko čitati v raznih časopisih o napadih na Slovence, in ako je bil tudi tuje kriv, krivda in pušice letele so od vseh strani na mirljivega in poštenega Slovence, in ta je moral vse psovke in obrekovanja nositi. Najhujše zlo nam je, ako se sami med sabo cepimo od naroda, tu je rana, ki nas najbolj peče in daje povod renegatstvu, lahonom in nemškutarjem, da se čez nas posmehujejo in nam naše pravice kratijo. Mi Slovenci tukaj ob beneški meji čutimo to posebno, in prav težaven stan je ta, kajti lahi nas preganjajo neumorno na vse mogoče strani; pa vendar mislim in nadejam se, da slovenski sin bo vse to radovoljno in stanovitno prenašal, kajti pravi namen mu vedno pred očmi kot juternja zarja na visokem narodnem nebu sije. Več nego mi, pa morajo naši sosedni bratje beneški Slovenci prestat, kajti nahajajo se v zadnjem stadiji, in sam ne vem, kakó in od kod naj bi pomoči pričakovali, ko jih tamošnja vlada, neusmiljena, krvooločna, kruta Slovincem, na vse strani preganja, in težko da bo ta del naroda zopet oživil za nas.

Mi smo pa mnenja, da bi se ob naši meji trdni in stanovitni mejniki postavili, ki bi kljubovali vsaki še toliki sili, in bi imeli onstran meje velik vpliv tako, da bi delali tudi neposredno za naše preganjane, tužno beneške Slovence.

Ob meji naj bi se čitalnice snovale, ali vsaj narodna bralna društva; s prebiranjem časopisov in drugih beletrističnih knjig bi se um našemu Slovincu bistril in došel bi do zavednosti narodne.

Po vseh goriških Brdih ni ne ene čitalnice več; kajti čitalnico v Kojškem so takó oživljali in vodili, da je tudi ona že mrtva za našo narodno stvar. Kdo bo dajal odgovor narodu, kateremu se jemljejo takó redki in edini pomočki za prubudo in razvoj?

Tedaj, briski rodoljubi! zdramite se, oživite zopet vaše narodne čitnice in misice ter postavite tako društvo na noge, da bomo lahko ponosni. Zdramite se, da vsaj naši sosedni, beneški Slovenci, bodo videli, da še živimo in da nismo narodno umrli. — Ako je je zrak gorujih Brd preoster ali morda pretežak, zberite si onega dolnjih Brd, ki bi bil bolj narodnim pljučem primeren. Rodoljubov poznamo mnogo, ki bi stopili radi v tako društvo, prostora primernege (na Dobrovem) tudi ne pomanjkuje in, in — kaj čakate še! Le na delo, kdor se sposobnega čuti, kajti čas je drug.

Marsikaj domačega. Včeraj smo imeli lep in velik praznik v Gradnem. Vkljub veliki vročini je došlo, kakor je uže vsakratna navada, prav mnogo ljudstva iz vseh krajev in kotichev briskih. Praznik obhajal se je dostojno in brez sitnosti in nikakovega kaljenja miru.

Na tem mestu moramo pohvaliti č. g. vikarja, ki je v pravem pomenu kot nagodnjak svoj farovž ka-

kor tudi zvonik z narodnimi tribojnicami ozaljšal in olepšal. To je pri nas nekaj nenavadnega, in pohvaliti moram č. gospoda, ki nam je uže od nekdanj znan kot pravi narodnjak, da kaže pot, ki je edina prava; katerej naj bi vsi briski Slovenci sledili. Od marsiktere strani smo uže čuli, da nameravajo tu ali tam omisliti narodno tribojnico, in mi to odobravamo in želimo, da vsaka vas in vsaka županija naj bi si jo priskrbela; s tem bi se kazala bližnjemu sosedu „nikoli ne nasitljivemu“, na katerem kraju nam srce bije. Tedaj Brici, posnemajte č. g. vikarja Gradenskega in pokažite, da ste še korajžni. Da ste mi zdravi!

Notna.

V Soči, 20. jul. (Izv. dop.) Bilo je dne desetega julija na nedeljo, ko se je obilno število ljudstva iz Trente in soške doline zbralo na Logu, pol ure oddaljenem od cerkve Marije Device v Trenti, ter nekako vse očarano opazovalo in gledalo gospoda, došlo od vseh vetrov. Kaj pa je bilo in kaj se je godilo? Saj vendar nismo morda zborovali na taboru pod orjakom, sivim Triglavom in si prisegali večne zvestobe do majke Slave? Nikakor! Tako mila osoda našim Sočanom in Trentarjem, še manjše pa Bovčanom menda nikdar ne dojde, dokler bode gospodovala pečica ljudi, katerim je vse, kar po slovanstvu diši, trn v peti in deveta briga! Toda, da v sršenovo gnjezdo ne dregnem, naj tedaj povem, kaj se je prav za prav godilo imenovanega dne v zgornji soški dolini. Neka vrsta ljudi, se ve da premožnih, se peča skoro edino s tem, da si ogledujejo dežele in plezajo po hrih in strminah, ter občudujejo krasote božje narave. Gotovo je popotnik očaran, ves prevzet lepote, katero uživa, če potuje po Švici in Tirolskih planinah; toda nič manjšega veselja ne uživa oni, ki si ogleda našo soško dolino in prekrasne hribe, ki jo obdajajo. Ni čuda tedaj, da je ravno ta lepota v zgornji soški dolini nekatero gospode, ki se z alpinistiko pečajo in za občni blagor, kjer se naselijo, tudi veliko v duševnem kot materijalnem obziru, žrtujejo, na to napotila, da so si umislili na Logu napraviti precej prostorno, zelo okusno izdelano hišico, katero Nemeč „Touristenhütte“ imenuje, v kateri se trudni hribolezec, „tourist“ odpočije in zavetja najde o slabem vremenu. Ta zares lepa bajtica, ki je najlepša v celi revni Trenti razun farovža, se je slovesno odprla 10. t. m. Gostov zbralo se je vkljub slabega vremena, ki je bilo dva prejšnja dneva, še dovoljno številno; največ jih je prišlo iz Trsta, katerim je bil na čelu g. baron Czörnig, znani pisatelj in pa predsednik primorskemu klubu turistov g. Pазze; došli so tudi nekteri Celovčani, iz Beljaka, Trbiža in celó z Dunaja. Pridružili so se še bovški lovci s svojo bando, ktera je nas na poti kratkočasila z lepimi komadi. Po dokončani sv. maši v Soči, ktere so se gospodje udeležili, vkrenili smo jo, med prijaznimi pogovori in godbo proti Logu, kamor smo dospeli okoli 10. ure pozdravljeni od možnarjev, katerih jek se je močno odmeval ob kamenitih, veličastnih strminah. Vstopivše v kolo pred novo hišico pozdravil je predsednik g. Pазze v krasnem, jedrnatem govoru (nemškem) došle goste, omenil je, kako se je hišica zidala, krstil jo je z imenom pisatelja slovečega „Zlatoroga“ (pravljice iz soške in trentske doline) „Baumbachhütte“, povdarjal in pripravil je potem pričujočim gostom, kakor tudi vsem drugim nenazočim nemškim turistom bratovsko ljubezen s takajšnjim ljudstvom ne gledé na narodnost, ter končal je svoj govor s trikratnim „Hoch auf Oesterreich und Seine Majestät“, v kateri so se uvrstili dolgi živjio- in slavklici. Po dokončani cesarski pesmi, katero je bovška banda med živjio- in slavklici igrala, vstopil se je med domače zbrano ljudstvo g. bovški sodnik, kateri je po slovensko tudi Trentarjem razložil pomen te veselice. Tudi ta govor je bil s slavklici sprejet.*) Ko smo si potem ogledali hišico tudi od znotraj, ki je za turiste spotrebnimi stvarmi preskrbljena, bil je pod smrekami skupni obed. Obedovali smo, kakor pravi turisti: dunajski črni kruh, konjski šalam, bovški sir (čučo). Prinesli so na mizo tudi velicega pečenege koštruna. To in dobro pivo nas je napravilo židane volje. Vrstile so od ene strani razne napitnice, na drugi strani se je pa domače ljudstvo, mlado in staro, s plesom in domačim petjem razveseljevalo.

Bilo je tudi streljanje na 170 korakov daljave, kterege se je mogel vsakdo udeležiti — prvi dobiček — bil je eden cesarski cekin, kateri je tudi tukaj v domači deželi ostal kot spomin dneva 10. julija na Logu.

Ko je potem g. Pазze izročil hišo v varstvo tamošnjemu gozdnemu čuvaju (g. Josipu Kenda) in ko smo se poslovili, šli smo vsak svojo pot. Nekolikor gospodov šlo je čez vrh v Kajnsko goro, drugi čez lukajo v Moistrano in Duge? (Lengenfeld), tretji pa in sicer trojica drugo jutro na Triglav, vsi ostali pa nazaj z godbo proti Bovcu. Brez dvombe bodo tudi ti gospodje ubogemu, tukajšnjemu ljudstvu pomagali kakor si bodi. Bog daj!

Letina utegne letos tukaj dobra biti, če kake elementarne nevezgode ne pritisnejo. Krompir (čompe)

*) Bovško ljudstvo bi enako prijazno sprejemalo ob drugih prilikah govore in pisma, ko bi jih bovško-nemška gospoda govorila in izročala, kakor se spodobi, v slovenskem jeziku.

in sirk-lepo rasteta, samo sena bo letos po malem. Tudi živinca bo letos kaj več vrgla, v planinah inajo do zdaj ugodno vreme in obilne paše. — Te dni bode tudi jaz po planinah okoli plazil; če najdem kaj za „Sočo“, bode m o tem kakor tudi nekoliko zarad tukajšnje ceste kaj sporočil.

Soški turist

Izpod Kraške gore, 3. jul. Uže dolgo časa ni bilo v „Soči“ čitati nobenega dopisa iz tega prav prijetnega kraja, na hribočku, kterege obdajajo krog in krog krasni vinogradi z brezštevili sadnim drevjem. Tu je studenec „Hipokrene“, kjer se tako lepo pozná. Pegazovo kopito.

Od tukaj se lahko daleč vidi, še celó v večno mesto Rim; le to je škoda, da nimam daljnjega, in povedal bi lahko vse, kar so videli tamo naši romarji č. gg. Kobal, Vales itd. Jaz mislim, da so nam prinesli uže kaj novega iz večnega mesta, za narod naš boljše čase, za cerkev več slovenskega duha nego latinskega. Da bi uže kedaj prišla ona srečna deba, da bi slišali pri svetem opravilu svoj mili materin jezik. O blagi in srečni čas, da bi te le jaz dočakal!

Prav je imel „cerkven pevec“ v „Soči“, da bolje vernim srca slov. petje plemeni kot nerazumljeno in popačeno latinsko.

Šempaski pevec jadikuje v „Soči“, kako težavno so se tamo petja lotili kljub nasprotovanju od strani ponočnih rogoviležev in še celó od nežnega (?) spola. Obžalujem z njim vred take razmere, pa povem mu, da tukaj pod Kraško goro kaj lepo napredujemo s petjem; tukaj nimamo nijednih ovir. Naši fantje le po domače krožijo, in to je lepr, na domačih tleh domače petje. Tudi pevski zbor imamo izvrsten: gospod vodja pa tudi nima težavnosti z njim, kajti studenec Hipokrene je, iz kterege vsi pevci zajemajo pravo zdravilo; hočejo li Šempasci lepó ubrano in izvrstno peti, potrudijo naj se na naš Parnaški hrib, potem pa bo uže bolje. Prihodnjic pa kaj drugega, da te ne bo tako hitro — konec sveta.

Podkraškogorski.

Koper, 17. julija. (Izv. dop.) Zrelostni izpiti na tukajšnjem moškem učiteljski za Primorje so se veršili letos še precej hitro in sicer od 1. do 16. t. m. Mature se je vdeležilo 32 kand. in sicer 20 tukajšnjih četroletnikov, 5 lani aprob. k. in 7 privatistov. — Lani aprob. so naredili vsi, razun edinega Hrvata; stranski (6 Slov. 1 It.) so vsi „padli“ in sicer 2 na dva meseca (1 Slov., in 1 It.), ostali pa na eno leto. Koprski kand. pa so res pokazali, da so slabi odpadki — kakor jih je nekedo psoval — kajti pri izpitu ni nobeden aprob. ne na eno leto, čiti na dva meseca, marveč naredili so vsi maturo še s precej dobrim vspehom. Kaj takega ni še doživelo moško učiteljske za Prim. v Kopru! Slava bistrim mladeničem in bodočim učiteljem! Med njimi je polovica Slovencev, ki obetajo tedaj precej pridnih rok na šolstvenem vrtu.

Po dovršeni maturi so abs. kand. mislili zapustiti svoj „raj“ ter oditi na vesele počitnice, a ni jim dovoljeno, ker čakati morajo spričal do 30. t. m.

Nekteri se namreč bojé, da ne bi se vroči kand. prehladili na visokih in prijetnih goriških planinah, ali kje drugje; zato je dobro, da se odpočijejo in ohladijo v prijetnem Kopru, kjer jim premanjkuje še one od zdravnikov prepovedane vode, kjer jim ljubeznjivi komarji pevajo „podoknico“, ter jih, mislé, da ne čuvajo — vsako toliko časa pošteno „pogladijo.“ Teh in enakih dobrot — kakor ostudnih gosenic na slavnem sprehajališču — učiteljskim pripravnikom ne manjka. Bodite hvaležni! *)

U—i.

Z Dunaja, 19. julija. Suša je velika tudi na Dunaji; jaz mislim, da je suša v političnem oziru. Ko bi sedaj ne bilo praških izgedov, ne bi imeli dunajski judovski listi nič gradiva „zum Tratschen“. Tudi to je minilo, in zopet je nastala mrtva sezona v teh pasjih dnevih, torej se ni čuditi, da nam razne novine prinašajo novice, katerih ni vredno poročati.

Toda svet hoče vedno slišati kaj novega, tako si je stvar vsaj mislil dopisnik novin „Avgsburg. Allg. Ztg.“, ko je naznanjal svetu včeraj, da v Sistovem pri velikanskem sprejemu bolgarskega kneza Aleksandra in zvečer ni bilo videti nobene ženske. Meni pa se zdi, da je to prav lepo, ter sklepam iz tega, da bolgarske žene in gospice niso tako radovedne, kakor dunajske, ali pa, kar bi bilo najlepše, mislim si, da so bolgarske žene politično zrelejše, nego njih moški, ter so se svojo nenavzočnostjo demonstrativno kazale, kake so domorodke, da se nočejo poklanjati knezu, kateri tako samooblastno vlada.

Navadno se trdi, da so ženske dozvetneje praktičnosti in realnosti, nego moški. Vsaj za Madžarkinje lahko trdimo, da so jako kozmopolitične. Blizu Pečuha v občini Daljok zamenjujejo žene svoje može, to je sosed da sosedu svojo ženo in ta njemu svojo. Okrajni nofar je to dopuščal, ali okrajni sodnik je vendar izprevidel, da to ni prav, ter je razložil mini-

*) Drugo prosimo!

stru te razmere proseč ga. naj take navade izkoreninim... faul ist in diesem Staate.

Ravnokar berem po raznih novinah, da se je Voja krajina vendar enkrat združila s Hrvaško in Slavonijo. Cesar je izlal „manifest“, v katerem pravi, da s tem daje tudi „graničarjem“ vse meščanske ustavne pravice, katere že več časa imajo vsi prebivalci njegovega cesarstva. V Zagrebu je vsled tega veliko veselje, da se je Hrvatom izpolnila nenadoma stara želja, za katero so se že toliko trudili! Voja Krajina pripada odslej Hrvaški popolnoma; ona bo imela s Hrvaško isto notranjo upravo svoje pravosodje in ministerstvo za uk, samo financije spadajo v področje ogerskega ministerstva. Druge cesarske naredbe določajo o fondih kakor tudi o tem, da je hrvaški ban kr. komisar vseh zadev Vojne Krajine. Zarad te pridobitve so razsvetlili hrv. domoljubi Zagreb in napravili bakljado. Dunajske novine pa se ježe, češ, da je to žalostno znamenje za Avstrijo, ker se vidi in zna, da so Avstrijski in Oggerski Slovani solidarni v politiki, in krona vendar podpira njih namere. Tudi mi smo te pridobitve veselili tem bolj, ker jo iz srca privoščimo bratom Hrvatom. S tem združenjem so dobé kmalu Hrvati več poslancev za ogerski državni zbor, kakor smo že poročali, ker Voja krajina doslej ni pošiljala nobenega poslanca v Budimpešto, zdaj pa ji bodo tudi te ustavne pravice podeljene. Vrhim „graničarjem“ (Grenzer), kateri so bili do najnovejšega časa „predzidje Europe“, kakor pravijo Hrvati, in kar jim zdaj priznaje sam svitli cesar, vrhim graničarjem tedaj želimo, naj se v družbi s Hrvati okoristijo v popolni meri svojih pravic v prid sebi, narodu hrvaškemu in vsemu jugoslovanstvu. Mi cenimo njih preteklost, o kateri poje pesnik Mažuranič:

„Nit bi zato barbarim ne zvali,
Što vi mroste, dok su oni spali.“

T—k.

V Belgradu, 13. julija. (Izv. dop.) (Zakon o prihodu — Izpiti zrelosti — Letina — Železnica). Danes 1. julija po st. kal — stopi zakon o trošarini (dohodkih, Erwerbsteuer) — v moč. Prvo začeli so precejevati duhan. Kolikor ga je kedo imel, moral je precej plačati, od domačega 2 dinarja, od zunanega 5 dinarjev od kilograma. Kedor ni mogel plačati, zapečatili so mu duhan, da ga ne more trošiti. Tudi druge trgovine precejevajo se in se je moralo plačati od 1. januarja t. l., akopram je zakon še le s koncem junija potrjen. Narod je preplašen od tolikega plačevanja — ali mora biti. —

Pred nekoliko dnevi so bili na tukajšnjih srednjih šolah zrelostni izpiti. Vspseh je bil žalosten, kajti od 49 kandidatov položilo je izpit zrelosti z dovoljnim vspehom samo 22, družih 27 je padlo. Z odličjem ni nijeden položil izpita. Kaj je temu krivo, ne vem, ali vsekako ne „valja“.

Letina v naši zemlji vrlo dobro kaže. Vsega bo dosta, ako ne pride kakova nesreča od neba, samo sadja nimamo. Češplje, katere so z bosanskimi pu vsem svetu na glasu, pojedle so do malega gosenice. Klor jih ni prodal lanskega leta, ta bo dobil lep dobiček, ker bodo drage.

Železnica le počasi napreduje. Temelj je položen, samo da se ne more reči, da se ne dela. Pravljenje se bo začelo še-le, kedar pride glavni podvzetnik Vitaliz.

Politični pregled.

Naš cesar obiše nemškega cesarja začetkom avgusta. Polit. pomena temu shodu ne pripisujejo.

Novine v „rajhu“ ne nehajo razpravljati avstrijskih razmer vsled praških dogodeb. Magjari se tudi vtičejo v naše zadeve; vendar pobijajo tudi njih listi ustavoverno stranko, ki prav za prav ni nikdar Magjarom ničesar dovolila, razun kadar je hotela skupno pobijati Slované!

Irredentovski rovarji v Spljetu so bili spoznavljeni z ustavoverskimi načelniki, da bi Slované tudi na našem jugu razdražili in jih silili do lastnega maščevanja. Takó so hoteli Taaffeja vreči. Dozdaj se jim tudi ta peklenska namera ni posrečila; vendar pa je potrpežljivost slovanska že prevelika in vsled tega enaka nevarnost, da bi izdajalci na severji in na jugu dosegli svoje namere.

Avstrijsko nemški dijaki kličejo tovariše iz Nemčije na pomoč, in pruski burši se na raznih nemških šolah oglašajo s pozivi, v katerih hočejo sodniki biti nad češko slovanskimi dijaki. Tudi poslednji se jim odzivljejo in vabijo češke tovariše, da se prih. leto obilo udeležijo kot slušatelji češkega oddelka praške velike šole.

Senat praške velike šole se je v svoji

obsodbi enega češk. dijača silno blamoval s prepuhlimi razlogi, vsled katerih hoče enega dijača odstraniti. Krivica se sama maščuje nad visoko učenim senatom!

Cesar je dovolil s posebnim manifestom združenje Vojne Krajine s Hrvaško-Slavonijo. Presvitli vladar Krajincem ljubeznjivo govori na srce in se jim zahvaljuje za zgodovinske zasluge nasproti Avstriji. V Zagrebu so v veselji na dotične cesarske razglase mesto razsvetili in praznično oblekli. Spojitev ali združenje ni še popolno, ker bo imela Krajina samo neodgovornega poverjenika, in ne bo še pošiljala poslancev v hrvaški in drž. ogrski zbor. Vendar se tudi to neki kmalu zgodi, in začetek je že zdaj velikansk. „Obzor“ opominja hrv. narod na vstrajnost, kakor je samo s pogumom in vstrajnostjo dosegel tudi zdanjo pridobitev. Lep zgled tudi Slovencem, da neumorno delujejo za svoje pravice.

Reke menda Magjari ne dajo z lepa iz rok Hrvatom, in irredentovci jih spodbujajo zato, tudi zaradi tega, ker jim Hrvatje ne morejo žepov tako bogatiti, kakor magj. bogataši. Takó govori tudi „Ind.“, ki je zaradi izdajalnih sestavkov mnogokrat zasežen.

Na Nemškem se pristaši antisemitom množé, in na Ruskem se boji enako ponavljajo proti judovskim pijavkom. Bismarcku je de tega, da zdaj ob volitvah kolikor mogoče obleže liberalci konservativcem, in zato ne posluša beraških glasov avstrijskih nacionalcev. O bližnji Italije k nemško-avstrijski zvezi ni od strani diplomatov gotovega slišati. Pomenljivo pa je, da gre ital. min. Cairoli Bismarcka obiskat v Kisingen.

Kakó bi se Avstrija bližala Italiji, ki po poročilih francoske zdaj izišle brošure v ljudski šoli dovoljuje zemljepise in dotične knjige, v katerih se naravnost prištevata Trst, Reka, Gorica, Trident laškimi pokrajinami! Haymerle je bil sam dolgo kot avst. poslanik v Rimu; vsaj on bi moral biti proti vsakoteri zvezi z Italijo.

Ko so 12. t. m. po noči prenašali v velikem sprevodu iz Vatikana truplo rajnega papeža Pia IX., bile so ulice lepo razsvetljene, in ljudstva se je veliko zbralo na oknih, cestah in ulicah. Ali bilo je tudi druhali vmes, med njo tudi mnogo dijakov, ki so spreved motili, s tem da so spreved kamnjali in razžaljivo kričali. Po takem Ital. še najpotrebniše tolerantnosti ne poznajo, in poleg je vlada še zavezana, papeža in kar je njegovega varovati!

V Bolgariji je knez Aleks. dosegel 7 letno diktaturo. Narodu obečuje slovesno, da bo skrbel samo za njegovo blagostanje. Rusija knezu zaupa. „N. fr. Presse“ se je hudovala nad komedijo, katero bol. knez uganja z narodom. Ali ona je najhujša sovražnica Slovanom; misliti je po takem, da v prostejši Bolgariji bi bar. Hirsch, glavna podpora prvi avstr. judinji, in njegovi bratje po krvi, tedaj judje v obče laže zalezli v Bolgarijo in jo izmolzli, kakor druge slovanske pokrajine. Zaradi tega se nekoliko tolažimo nad izrednim stanjem bolg. naroda.

Grkom se je začela Turčija zopet ustavljeti, potem ko so oni začetkom posedli odločne meje brez ovir.

Iz Tunezije se sliši o malih bitkah z uporniki; Francozi se pa energično ustavljajo spletkam turškim in uporom divjaškim.

Domače stvari.

Slov. narodno politiško društvo „SLOGA“ imelo bo občni zbor dne 11. avgusta 1881 ob 11. uri zjutraj v Gorici v čitalničnih prostorih. Na dnevnem red pridejo: 1. razne peticije do državnega zbora in 2. volitev novega odbora. K obilnemu pristopu k društvu in k obilni udeležitvi zbora prav vpljudno vabi vse rodoljube in društvenike

predsednik društva
Dr. JOSIP TONKLI.

Za dopolnitno volitev enega deželnega poslance v pokneženi goriški in gradiščanski grobji v volilnem okraju kmečkih občin političnega okra-

ja tolminskega bovškega in cerkniškega (cerkljanskega) z volitvenim krajem Tolmin določa se dan 10. avg. t. l.

Ta določba je datovana od t. z. nam. 15. jul., in kakor se vidi, volilci nimajo mnogo časa več za premišljevanje.

Pol. društvo „Sloga“, ki bo drugi teden zborovalo, naj stori svojo dolžnost tudi za ta del, da dobimo pravega narodnega poslanca v dež. zbor.

Imenovanja. G. Simon Rutar, slovenski pisatelj in naš rojak pride iz Kotora za profesorja v Splet, g. Kosi za prof. v Celje, Janez Bizjak (roj. Goričan) v Koper.

G. prof. Glaser v Trstu pojde prih. šol. leto na dunajsko vseučilišče na svoje stroške poslušat predavanja o indijskih jezikih. Meseca sept. pojde ob svojih stroških k orijentalnemu kongresu v Berlinu.

Porotna sodnija pred okrož. sodnijo goriško začne zopet 3. sept. t. l. ob 9. zjutraj.

Vročina, ki zaporedoma vsak dan bolj in tudi za Goriško nenavadno hudó pritiska, ne postaja prenadležna samo ljudem in živalim, ampak žuga s sušo tudi polju, zlasti v „deželi“ (v goriški nižavi in planjavi). Oblaki se pogostoma prikazujejo izza gorá in planin; ali predno pridejo do nas, spremeni jih naša vročina v soparico, ki tem hujše teži nad nami.

V Kronbergu napravijo nove zvonove, za katere je naš cesar iz svoje privatne denarnice podaril 200 gl. Enak znesek je podaril občini Skriljski na Krasu za novo pokopališče.

Vtopila se je 20. t. m. mlada žena Franciška žl. Batistič, mlinarica v Otoku pri Mirni. Pustila je 2 nedoletna otroka; vzrok samomora dozdej neznan.

Grado (otok) ima, kakor č. bralci vedo, morske kopeli za otroke, ki se zdravijo po 40, 45 dni. Zdej je sprejetih 39 otrok v ozdravljenje. Iz poročila, katero je izdal dr. Bizzaro, je razvidno, da se je zdravilo vsako leto okoli 40 otrok v teh kopelih. Predsednik odbora, ki skrbi za ta humani zavod, je zdej grof Karol Coronini, podpredsednik pa dr. Bizzaro.

Občni zbor Solkanske čitalnice, ki je imel biti 10. t. m., je iz posebnih vzrokov odložen na prih. nedeljo (24. t. m.) ob 4. uri popoldne. Gospodje društveniki so vabljeni prav vpljudno, da se udeležijo v obilem številu.

Nemški „Schulverein“ na Goriškem. Poročajo nam od zanesljive strani, da je bil pred kratkim v Šempasu agent tega nemškega društva, in je tamšnjemu učitelju razlagal pomen tega društva, še bolj pa toplo priporočal mu, da naj podučuje v ljudski šoli tudi nemški. G. učitelj, ki je poznan kot trden narodnjak, je gospoda agenta ironično zavrnil in ga potolažil, da v Šempasu ni še nemški narod v nevarnosti, ker dozdej ni tam niti enega Nemca.

Iz dopisa smo izvedeli tudi kraj in osebo, kamo naj bi se učitelji obračali, ko bi hoteli slovenski narod prodajati nemškimi agentom za par srebrnikov.

Naj ponovimo, da so v Trstu ustanovili Nemci svojo „ortsgruppe“, od koder hoče nemški „Schulverein“ propagando delati tudi med primorskimi Slovenci, in nemški apostoli govore tudi v Trstu o soški dolini, kakor da bi bila v nevarnosti, da se poslovenil! Isto takó govore kranjski nemškutarji jin prva dunajska judinja „N. fr. Pr.“ da Slovenci hočejo Kranjsko posloveniti. S takimi lažmi nabirajo denar v Nemcih, da bi naše narodne učitelje podkupovali za nemško propagando. Da si nismo brez učiteljev, ki so zaradi kruha škodovali tudi primorskim Slovencem, vendar upamo, da taki omahljivci in neznačajniki izginejo pred obče narodnimi in trdnimi značajki našega učiteljstva. „Schulverein“ pri njih ne bo moči imel. Zato, č. gg. učitelji, stojte na straži!

V Št. Petru na Krasu ponujal je nemški „Schulverein“ 500 gl. za razširjenje šolskega poslojja, ako bi se za tak dar podučeval v tamošnji šoli obligatno nemški jezik. Ali g. učitelju Kalanu se ni posrečilo posredovanje na to stran, ker se je občina uprla ljubeznjivim nameram šulvereincev. G. Kalan se izgovarja, čes, nemščine bi potrebovali nekteri otroci železniških uradnikov. Stara logika, po kateri naj bi se vsi slovenski otroci sukali zaradi 1 ali 2 tujih otrok!

V tomajski občini je pogorel senik, poln sena in orodja. Škode je okoli 1000 -gl., in mislijo, da so raztresli ogenj delavci, ki so popoldne kadili v seniku.

Slovenščina na učiteljski pripravnici v Ljubljani. Kakor znano, je nauč. ministerstvo zaukazalo, da naj se s prih. šol. letom prične slovenski podučevati na tem zavodu — nekaj predmetov in sicer že s tem letom v vseh 4 razredih. Nekoliko slovenskih profesorjev je hotelo kandidatstvo četrtega razreda dobro, in so hoteli kandidate tega oddelka oprostiti od slovenskega poduka, ker se v 4. razredu samo ponavlja, kar se je učilo v prvih 3 letih, in bi bilo tedaj kandidatstvo težavno ponavljati slovenski, česar so se učili nemški. Vodstvo pripravnice je rado poslušalo namero slov. profesorjev, in je

izročilo dež. š. svetu spomenico, v kateri priporoča, da naj se zaradi pomanjkanja naučnih pripomočkov in iz pedagoških ozirov slovenski učni jezik še ne vpelje v vse h razredih, ampak še le polagoma, in dež. š. svet je sklenil, izročiti to spomenico ministerstvu ter nasvetovati, naj se s slovenskim jezikom prične samo v 1. razredu ljublj. pripravnice.

Kakor se takoj spozna, slov. profesorji so vse drugače svetovali, nego jo je ukrenilo dotično vodstvo in potem dež. š. svet. Spomniti se je, da na ljublj. pripravnicah so tudi nemški profesorji, ki slovenski ne znajo, in so tedaj radi, da se slovenski poduk kolikor mogoče odloži. Upajo tudi, da v tem času Taaffe odstopi, in da drugo ministerstvo prekličé, kar je sedanje ugodnega Slovencem zaukazalo. Zato je vodstvo in je dež. š. svet nasvete slov. prof. po svoje zasuknil, in zdaj trobijo med judovski in nemško-nacijonalni svet, kakor bi ne imeli Slovenci knjig itd., da je treba tedaj še čakati.

Mi smo dobili oster dopis, ki najbolj graja najjavnost in svojeglavnost slovenskih profesorjev, ki so šli nemškutarjem in nemškim profesorjem na linanice. Posvetovati so se imeli z narodnimi voditelji, ki nemške tice vendar že dovolj poznajo, predno so šli na svojo roko polajševati četrtletnikom njih naloge.

Naš dopisnik tudi pravi, da pomišljaji slov. prof. so prazni; kajti tudi za logaritme in trigonometrijo bi ne bilo težav v terminologiji, ko rabijo besede sinus cosinus etc. vsi omikali narodi enako. Kandidatom naj bili posamično prizanašali v šoli, posebno dovoljenja pa za to ni treba bilo! Naj bi se spominjali gg. prof., kakó so Ogrji in Hrvatje delali, pa bi nemškim prof. ne prizanašali. Na Hrvaškem imamo kakih 80 učiteljev, ki znajo terminologijo hrvaško in slovensko, ako je nemški ne znajo! S krta: Neprevidnost slov. prof. je zaradi samooblastnega pogajanja z nemškimi profesorji etc. graje vredna!

Ljubljansko obrtno pomožno društvo je kaj slovesno obhajalo svojo 25 letnico. Banketa so je udeležilo mnogo raznovrstnih odličnikov in dostojanstvenikov. Zaslužnemu društvenemu načelniku g. Horaku pa je v imenu društva podaril 80 letni starček Freiburger srebrno kupo v priznanje njegovih zaslug za društvo.

Društvo je ob tej priliki telegrafsko poslalo tudi grofu Taaffeju zaupnico. On je po isti poti se zahvalil in pristavil: „Vzajemno za upanje ja č! združeno delovanje.“

Nadvojvoda Karol Ludovik, brat presvitlega cesarja, je počastil v nedeljo zvečer Ljubljano s svojim prihodom. V ponedeljek je sprejel ude društva „rudečega križa“ in pozvedaval o razmerah tega društva. Ljudstvo mestno in na postajah ga je navdušeno pozdravilo pri dohodu in odhodu. Zahvalil se je posebe za prijazni sprejem.

Gimnazijski prof. Adamek, Vesteneckova priča pri zadnji njegovi tožbi, prestavljen je iz Ljubljane na drž. gimnazijo v Gradec. Srečno pot!

Letno poročilo gimnazije ljubljanske ima na čelu spis Anastasie Grüns „Schutt“, ki ga je sestavil profesor Zeehe. Učencev je bilo s pričetkom šolskega leta 625 javnih in 3 privatisti. Na koncu leta jih je ostalo 591 in 4 privatisti. Po veri so vsi rimski katoličani, po jeziku pa je bilo Slovencev 453, Nemcev 132, 1 Hrvat, 4 Čehi, 4 Italijani in 1 Anglež. Napredek je bil jako ugoden; prav dobro jih je solo dovršilo 74, dobro 379, skušnjo jih bo iz enega nauka ponavljalo 52, dvojko jih je dobilo 56, trojko 28, neizprašana sta ostala 2. Solnine prostih je bilo 266, polovico je je plačevalo 26, vsa pa 303, skupaj 3355 gl. celo leto pa 7167 gl. Štipendistov je bilo 121, znesek štipendij pa 9569 gl. 61 kr.

Vrtnarska izložba se bo letos napravila na Dunaji, ter bo trajala od 29. septembra do 3. oktobra. Postavilo se bo na ogled grozjđe, sadnje, drugi vrtnarski pridelki in vrtnarsko orodje. Celó stvar ima v rokah c. k. vrtnarsko društvo na Dunaji. V to izložbo se bodo prejemali lepi pridelki vseh dežel, ter se bodo za posebno lepe delile svetinje, častni diplomi in darila v zlatih. Kdor hoče kaj izložiti, mera vsaj teden dni pred odpretem razstave oglasiti se ustmeno ali pisмено v pisarni c. k. dunajskega vrtnarskega društva (k. k. Gartenbaugesellschaft Wien), in naznaniti, koliko prostora bodo njegovi pridelki potrebovali.

Novi celovški škof Peter Funder hoče, kakor kaže njegov tudi slovensko tiskani pastirski list, pravičen biti tudi Slovencem. On pravi: „Vsem svojim vernikom, duhovnim in neduhovnim, Nemcem in Slovencem, kličem z oltarja: Mir bodi z vami! Da se ta mir ohrani, opominjam vas nujno na stari izrek: suum cuique! (vsakemu svoje!) Vsak narod ima pravico, da se razvija po svoji naravi, da izobrazi svoj jezik in da ponudi mladini priliko, priučiti si tudi drugih jezikov v svojo korist, ne da bi zanemarjal svoj materin jezik, kterega se v najsrčnejih zadevah najraje poslužuje. Duh Božji se razodeva v vseh jezikih, to pravico zahtevamo vsi za se, in kar zase zahtevamo, ne moremo drugim odrekati.“

Ako bodo tem besedam sledila enaka dejanja,

potem vtegnejo Slovenci koroški postati zadovoljni z novim, dasi pastirjem nemškega rodu.

Iz Istre nam poročajo: Ni dolgo tega, kar se se tudi tu v Istri g. nam. Depretisu beračili podpisi za neko zaupnico; a slovenske občine bajé niso imele usmiljenja za take namere. Kdor je iskal, moral se je vrniti s prazno malho doia. Lep zgled narodnim Kraševcem!

Franjo pl. Pilpach, c. kr. stotnik v pokoju, vel narodnjak, umrl je 18. t. m. v Trstu. Naj ga ohranijo v dragem spominu mnogoštevilni prijatelji v Gorici, Ljubljani, Krškem in Luki, v katerih mestih je dalje časa bival in povsod navdušeno zastopal narodno stvar!

G. Martin Potočin, daleč po Slovenskem znani posestnik trgovec in podjetnik, mož velikega upliva na naš narod, je umrl ob Savi pri sv. Petru pod Zidanim mostom.

G. Jurij Švajger, viši policijski komisar izvrsten narodnjak in v Trstu svoje dni ud slov. čitalnice, umrl je 5. t. m.

Na slov. Štajarskem je po mnogih krajih toča hudo poškodovala poljske pridelke.

Na graškem vseučilišču bilo je letos 790 slušateljev, in sicer 480 Nemcev, 58 Slovencev, 51 Srbov 51 Hrvatov, 9 Čehov, 119 Lahov, 9 Madjarov.

Bosenski nadškof je imenovan dr. Josip Stadler, prof. fundamentalne dogmatike na vseučilišču zagrebškem.

Korrespondenca na mednarodni črti Cattaro-Dulcigno-Scuttari (Kotor-Ulcinj-Skader) se je odprla preko Črnegore v evropsko Turčijo. Upraviteljstvo pa ni odgovorno za zamudo v pošiljanji depeš.

Javna zahvala. Naša čitalnica snuje tako potrebno ljudsko knjižnico, katerej so uže dosedaj raznih knjig darovali: čast. g. Fr. Pancur 9 zvez., g. And. Vertovec 7 zvez., g. Ivan Sancin, posestnik in blagajnik čitalnični 12 zvez., g. Janez Legat, c. kr. katehet-prof. v Trstu, 7 zvez., neimenovan milostljivi g. iz Trsta 14 velikih in elegantno vezanih zvez., čitalnica je naročena na družbo sv. Mohora, 6 zvez. Naša knjižnica šteje uže tedaj 54 prav lepih in podučnih knjig, za kar pa se največ in najtoplejše zahvaljuje blagim gg. darovalcem, v imenu odbora And. Vrtovec, tajnik in knjižničar čitalnični.

Dolina, 18. jul. 1881.

Jugoslovanski Stenograf se je utrdil, ker ga hoče tudi vlada bolgarska izdatno podpirati. O 1 sept. naprej bo izhajal v večem obsegu in bo donasal razun sestavkov o bolgarski, hrvaško-srbski in in slovenski stenografiji tudi literarne vesti iz vseh teh pokrajin. Služil bo torej tudi za medsebojno izpoznavanje jugoslovanskih narodov. Cena lista znaša za vse leto samo 2 gl., dijakom 1 gl. 50 kr. Naročnina se lahko pošilja v avstrijskih bankovcih v novčanih ali priporočenih pismih g. A. Bezenšek v Sofijo. — Dragi dijaki! prihranite si, ako ni drugače, pristradajte si toliko naročnine, da gsi ta list naročite in se z njim sposobite tudi za slovansko stenografijo.

Gospodarstvo.

Gospodarski list, glasilo c. kr. kmetijskega društva v Gorici, je s 15. t. m. s 1. št. zopet oživel pod odgov. ured. g. Klobučarja. Glavni delavci mu bodo naši gg. učitelji na slov. kmet. šoli, in ti so nam porok, da bo donasal list dobrega gradiva in jedrnatega poduka.

Velja pa list za pol leta 60 kr., za celo leto 1 gl. 20 za nende; društvenikom se daje brezplačno kot društ. glasilo. Naj segnejo naši posestniki in kmetje v obilem številu po listu, kolikor je potrebnije, da se list utrdi, in je čas imeniten, da se naše kmetijstvo povzdigne iz prvotnega stanja.

Salicilna kislina kot važno zdravilo proti gobčni in parkeljni bolezni. Anglež E. C. Kerrison piše važno novico v časniku Royal Society of England o zdravlju gobčne gnijlosti pri raznih domačih živalih in je še tem važnejše, ker je bolezen v slučajih, po njem opazovanih, imela uže odločno kužni značaj.

C. Kerrison je rabil salicilno kislino pri 4 volih, kateri so bili močno napadeni od te bolezni. On raztopi 3 navadne žlice salicilne kisline v 4 1/2 lit. mlačne vode ter je s to tekočino trikrat na dan pral gobec in noge bolnih živalij in zraven tega je še raztopil v pitni vodi dve žlici. Tako zdravljeni voli so za 4 dni popolnoma ozdravili. Za 14 dni zbolli 23 telet v hlevu, 50 korakov oddaljenem od onega volovskega hleva. Teleta so se ravno tako s salicilno kislino zdravila in vsa v 4 dneh tudi popolnoma ozdravila. Tudi mu je obolelo 14 molznih krav, katere

so v petih dneh ozdravile, in niso v tem času na mleku nič izgubile. On je še v mnogo drugih slučajih to kislino rabil in povsod s prav dobrim vspehom. Našim posestnikom priporočamo, naj jo vedno pri roci imajo, da si morejo pomagati v vsaki potrebi in sili. —ič.

STAROSLAVNE ČUDOVITE KAPLJICE SV. ANTONA PADOVANSKEGA.

Po besedah sv. evangelija „pojdite učiti ljudstvo in zdraviti bolnike“ navdihnila je očeta Filipa iz frančiškanskega reda v trinajstem stoletju srečna misel, da je iz zdravih rastlin nabranih v jutrovih deželah zložil preslavne te kapljice.

Potem ko je ozdravil uže na tisoče ljudi in neskončnemu številu oseb pomagal, da so živele po sto let in čez, samo ker so uživale te kapljice, objavil je, iz česa da obstoje posvetivši jih sv. Antonu Padovanskemu „čudodejniku.“

To priprosto in naravno zdravilo je prava dobrodejna pomoč in ni treba mnogih besedi, da se dokaže njihova čudovita moč. Če se le rabi jo nekoliko dni, olajšajo in preženejo prav kmalu najtrdo- vratniše želodečne bolezni. Prav izvrstno vstrezajo zoper hemorojde, proti boleznim na jetrih in na vranici, proti črevesnim boleznim in proti glistam, pri ženskih mesečnih nadležnostih, zoper beli tok, božjast, zoper srčopok ter čistijo pokvarjeno kri. One ne preganjajo samo omenjenih bolezni, ampak nas obvarujejo tudi pred vsako boleznijo.

KAKO SE RABIJO:

Kot preservativni pripomoček jemlje se po 20 do 30 kapljic na sladkorju zjutraj in zvečer; otrokom se daje pol toliko; pri zgorej imenovanih boleznih pa po eno žličko zjutraj in eno zvečer in če so boleznj trdovratne, vsake tri ure eno žličko; otrokom se daje vselej pol toliko in detetom po 5 do 10 kapljic 2 krat na dan.

Prodajajo se v vseh glavnih lekarnicah na svetu; za naročbe in pošiljatve pa edino v lekarnici CRISTOFOLETTI V GORICI.

Ena steklenica stane 30 novcev.

Velika zaloga

vsakovrstnih

oblačil za gospode in gospé,

naj obilniše zbirke, dobrega blaga in krasne izdelave pri

IG. STEINER-JU V GORICI

poleg škofijske palače.

S prihodnjim avgustom se premesti moja štacuna z izdelanim blagom, dozdej v hiši Senigaglia Via Signori št. 19, v hišo Sturli na Travniku št. 18.

Jeronim Morpurgo

Oznanilo.

Javlja se s tem, da je mlin v Palah pri Batujah na Vipavi zopet popolnoma popravljen in v sigurno postrežbo točno priredjen.

K. pl. Mulitsch.

GOSTILNA

PII „ZLATEM LEVU“

KANALU.

Podpisni naznanja, da je prevzel občno znano staro gostilno „k zlatemu levu“.

Dobra vina vsake vrste, izvrstne jedi, hitra postrežba in vse po ceni bode geslo gostilničarju.

Gostilna je prenaprejena in ima tudi mnogo sob v najlepšem redu.

Priporočuje se p. n. občinstvu

Miroslav Josip Segala,
gostilničar.

Ant. Gregorič

sedaj v svoji lastni hiši Via Francesco Giuseppe blizu starega goriskega pokopališča

sprejema vsako mizarsko in tapecirsko delo ter garantuje, da bode dobro in trajno izvršeno.

Priporoča ob enem svojo bogato zalogo hišne oprave (mobilij), tapecirskega blaga in zreal po prav spodobnih cenah.

Na podlogi razsodbe v. c. k. dež. zdravniškega sveta od v. c. k. namestništva dovoljene

Marijacejske kaplje za želodec

izvrsten pripomoček zoper vse želodečne bolezni

posebno pa se sponaša pri netočnosti, želodečni slabosti, slabodišecem dihu, kedar človeka napenja, mu kizlo podaja, kedar ga grize ali vjeda, pri želodečnem kataru, zgagi ali rezalci, če se nareja pesek ali kaša, pri preobilnosti slija, zlatenci, pri studu in metanji, glavobolu, prihajajočem od želodca, želodečnem krču, pri zaprtem životu, piansitenosti bodi z jedmi ali pijačami, pri glitah, vrančnih, jeternih ali hemoroidalnih boleznih.

Vsaka steklenica stane s podukom o rabi 35 kr.

Glavna zaloga za Gorico pri gospodu lekarničarju A. pl. Gironcoli v Gorici, blizu „treh kron“.

Centralna zaloga za razpošiljanje: Apotheke zum heiligen Schutzensengel des Carl Brady, Krem-sier. Maehren.